

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ЗАПОВЕД № *РД/11 343/2003*

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ

Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А

+359 (0) 2 915 98 20, +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

ОДОБРЯВАМ:

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА БАБХ, Д-Р ЙОРДАН ВОЙНОВ

**ИНСТРУКЦИЯ ЗА ПРОВЕРКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА
ОФИЦИАЛНИЯ КОНТРОЛ ПО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И ХУМАННО
ОТНОШЕНИЕ КЪМ ЖИВОТНИТЕ СЪГЛАСНО
ЧЛ. 8, Т. 3 НА РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 882/2004¹**

¹ Регламент (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на съвета относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните

София, Март 2013

I. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ :

Настоящата инструкция е разработена на база на:

1. **Регламент (ЕО) № 882/2004** на Европейския парламент и на съвета относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към животните (*ОВ L 165, 30.4.2004 г.*)
2. **Закон за ветеринарномедицинската дейност** (*Обн., ДВ, бр. 87 от 1.11.2005 г., в сила от 1.05.2006 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., изм. и доп., бр. 31 от 14.04.2006 г., в сила от 14.04.2006 г., изм., бр. 55 от 7.07.2006 г., изм. и доп., бр. 88 от 31.10.2006 г., в сила от 31.10.2006 г., бр. 51 от 26.06.2007 г., в сила от 26.06.2007 г., бр. 84 от 19.10.2007 г., бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 31.01.2008 г., изм., бр. 36 от 4.04.2008 г., бр. 100 от 21.11.2008 г., бр. 27 от 10.04.2009 г., бр. 35 от 12.05.2009 г., в сила от 12.05.2009 г., бр. 74 от 15.09.2009 г., в сила от 15.09.2009 г., бр. 95 от 1.12.2009 г., в сила от 1.12.2009 г., доп., бр. 102 от 22.12.2009 г., изм. и доп., бр. 25 от 30.03.2010 г., изм., бр. 41 от 1.06.2010 г., в сила от 1.06.2010 г., бр. 8 от 25.01.2011 г., в сила от 25.01.2011 г., изм. и доп., бр. 92 от 22.11.2011 г., изм., бр. 77 от 9.10.2012 г., в сила от 9.10.2012 г.*)
3. **Устройствен правилник на Българската агенция по безопасност на храните** (*Приет с ПМС № 35 от 14.02.2011 г., обн., ДВ, бр. 15 от 18.02.2011 г., в сила от 18.02.2011 г., изм. и доп., бр. 59 от 2.08.2011 г., в сила от 2.08.2011 г., изм., бр. 1 от 3.01.2012 г., бр. 48 от 26.06.2012 г., в сила от 26.06.2012 г.*)

II. ЦЕЛ:

Да се гарантира, че официалният контрол, който се осъществява в областта на здравеопазване на животните и хуманно отношение към тях, е ефективен и в съответствие с изискванията на чл. 4, т. 2 на Регламент 882/2004 и индикаторите/мерките, които се използват за неговото осъществяване са **SMART** (Specific, Measurable, Attainable, Realistic and Time-bound /конкретни, измерими, постижими, реалистични и обвързани със срокове).

III. ПРОЦЕДУРИ ЗА ПРОВЕРКА И КОНТРОЛ:

Съгласно чл. 8, т.3 от Регламент 882/2004/ЕО компетентните органи трябва да разполагат с процедури за проверка на ефективността на официалния контрол, който извършват.

Определения:

1. **Ефективност:** способността за предоставяне на (търсен) ефект или за постигане на цел. В този контекст ефективността (резултатността) е способността на компетентния орган да постигне целите на Регламент (ЕО) № 882/2004. Това обаче не бива да се бърка с ефикасността (продуктивност), която обикновено се използва, когато се отнася до съотношението вход-изход, т.е. разходи и/или ресурси необходими за довеждането до изход. Следователно проверката на **ефективността** се отнася до ефективността за постигане на целите или до необходимия резултат (резултат/въздействие, но **не** и ефикасност).
2. Проверка на **съответствието** с планираните мерки, отнасящи се до прилагането на процедурите (макар че могат да бъдат повече, отколкото в самите процедури, например законовите изисквания)

"Съответствие" не е идентично на "ефективност"

Проверката на съответствието може да се разглежда като основен елемент на "среща" с изискването на чл. 4, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 882/2004. Това е необходим, но недостатъчен елемент при изпълнението на изискванията на член 8, параграф 3.

ЗАБЕЛЕЖКА: Одит (член 4(б)) и Проверка (член 8(3)) са различни и отделни изисквания:

1. **Одит: Специално** решен цялостен (или е възможно частичен) одит на системата от независима страна. Одитите по чл. 4, параграф 6 могат да допринесат за проверката за ефективността по член 8, параграф 3, но сами по себе си не са достатъчни за тази цел.
2. **Проверка на ефективността: Текуща** оценка на специфичните дейности/процедури (включително с компоненти на място) с фокус върху ефективността (най-добре в съчетание с анализ на първопричините, където се идентифицират доказателства за ефективността).

Проверката на ефективността (чл. 8, параграф 3, буква а) е отговорност на управлението на компетентния орган (т.е. не се изисква отделна структура)

Процедурите за контрол имат за цел да се провери дали се следват целите на Българска агенция по безопасност на храните в частта здравеопазване и хуманно отношение към животните, а именно:

1. по- добре профилактика, отколкото лечение;
2. животни в Република България, отглеждани за храна, земеделие, спорт, компаньони, развлечения и в зоологическите градини са здрави и третирани хуманно;
3. поддържане и гарантиране на добър здравен статус на животните с цел търговия с български животни и продукти от животински произход в международен план;

4. всички заразни заболявания и спешни случаи се разглеждат бързо и ефективно се използва съгласуван и единен подход;
5. потребителите ценят доверието в храните, произведени безопасно от здрави животни, за които се грижат добре;

IV. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА КОНТРОЛА НА РАЗЛИЧНИ НИВА:

При оценка на ефективността на контрола на различни нива следва да се прилага цикъла “Планиране – извършване – проверка - действие”, посочен в схема 1:

Схема 1: Цикъл “Планиране – извършване – проверка - действие”;

1. **ЦЕНТРАЛНО НИВО:** Дирекция “Здравеопазване и хуманно отношение към животните” при ЦУ на БАБХ

1.1 На етап планиране - *A priori*:

Веднъж годишно Началник отделите “ЗЖ” към ОДБХ разработват планове за профилактичните мероприятия по чл. 118, ал. 1 от ЗВД , както и за планиране на проверките в сферата на хуманно отношение към животните за следващата календарна година.

Плановете за проверки следва да са разработени на база на анализ на риска, като се вземат предвид данни от проверките през предходните години, както и броя на

животните. В случай, че при извършени проверки са констатирани нарушения на действащото законодателство следва да се предвидят проверки и през следващата календарна година.

Регионалните планове се изпращат на хартиен и магнитен носител в Дирекция “ЗХОЖ”, където се обобщават, анализират и съгласуват.

Съгласуваните планове се предоставят за одобрение от Изпълнителния директор на БАБХ.

При откриване на несъответствия се:

- анализира причината
- уведомява началник отдела “ЗЖ” и директора на съответната ОДБХ, както и директора на Дирекция “ЗХОЖ” при ЦУ на БАБХ.

В зависимост от тежестта на констатираното нарушение се предприемат допълнителни мерки, съгласно действащото законодателство, напр.:

- разработване и/или ревизиране на съществуващите инструкции, ръководства стратегии и процедури;
- допълнително обучение на Началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ;
- проверка на място на работата на Началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ;

1.2 В реално време/на етапа на изпълнение (на място):

Експерти от Дирекция “ЗХОЖ” следва да извършват периодични проверки на всички Началник отделите “Здравеопазване на животните” към ОДБХ, които извършват официален контрол в сферата на здравеопазване и хуманно отношение към животните;

Проверките следва да покриват минимум следните критерии:

1. Способността на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ, да използва методите на официален контрол определени в Регламент (ЕО) 882/2004, уменията му да предприема адекватни действия съгласно българското и европейско законодателство, както и уменията да попълва и води необходимата документация.
2. способност на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ за цялостна организация на работата по отношение осъществяване на официален контрол по здравеопазване на животните и хуманно отношение към тях;
3. дейността на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ, свързана със способността му да констатира несъответствия, относно спазването на действащото законодателство в сферата на здравеопазване и хуманно отношение към животните.
4. способността на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ, относно уменията му да работи с други институции при осъществяване на официален контрол
5. уменията на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ да използва подходящите техники на контрол.
6. способността на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ да извършва проверка на ефективността на официалния контрол осъществяван от официалния ветеринарен лекар (ОВЛ)

7. способността на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ да предприема незабавно подходящи последващи действия при откриване на несъответствие от страна на ОВЛ;
8. дейността на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ, свързана с контрола на издаването на документи за транспорт на животни и други официални документи.
9. дейността на началник отдела “ЗЖ” към ОДБХ свързана с контрола на вземането и изпращането на проби за лабораторно изпитване при изпълнение на програмите за надзор на заболяванията, както и при съмнение за възникване на заразни заболявания.

За целта на проверките експертите от Дирекция “ЗХОЖ” извършват документална проверка (качествена и количествена) на дейността на началник отдел “ЗЖ”. Количествената проверка е на база изпълнение на плановете за проверки, а качествената е на база анализ на данните вписани в документацията и дали се спазват стриктно разписаните политики, стратегии, процедури и ръководства за осъществяване на официален контрол в сферата на здравеопазване и хуманно отношение към животните.

При необходимост и по преценка на проверявания се извършва и физическа проверка на място като се избере животновъден обект, транспортно средство, одобрено за продължителни пътувания и теми (обекти) на контрол, в което наблюдават как проверявания началник отдел “ЗЖ” и/или официален ветеринарен лекар извършват контрол.

Дирекция “ЗХОЖ” извършва проверките минимум 1 път на две години. Честотата на контрол задължително се увеличава при установяване на съществени несъответствия при извършения контрол, както и при сигнали и жалби.

При планирането на проверките се вземат под внимание:

- Установени несъответствия, свързани с рисковете при компетентния орган, при проведени одити в Р България от Главна дирекция „Здраве и потребители“ към Европейската комисия (DG SANCO)..
- Установени несъответствия, свързани с рисковете при компетентния орган, при извършен одит или верификация от други дирекции от ЦУ на БАБХ.
- Жалби и сигнали в съответната област на дейност от граждани, правителствени и неправителствени организации, и институции свързани с бизнес оператори или официалния контрол провеждан на територията на съответната ОДБХ.

Проверките задължително се документират и се попълва чек- лист по образец.

За всяка проверка следва да се прави цялостна оценка на дейността на проверявания началник отдел «ЗЖ» и в заключението трябва да се записват препоръките към него, както и препоръки за неговото обучение.

Годишните програми за обучение на началник отдели или експерти към ОДБХ се разработват на основание направените препоръки при извършените им проверки.

При констатиране на системни и груби нарушения в дейността на началник отдел “ЗЖ”, директора на дирекция “ЗХОЖ” трябва незабавно да уведоми Изпълнителния директор на БАБХ за предприемане на съответните мерки, съгласно действащото законодателство.

1.3 Документална проверка и оценка на данни от контрола - *A posteriori*:

Всички 28 ОДБХ представят на хартиен и магнитен носител, ежемесечно в дирекция "ЗХОЖ" - месечен ветеринарномедицински отчет по *Образец ЗХОЖ- 74* утвърден със Заповед 11-1574 от 14.12.2011 год. на изпълнителния директор на БАБХ.

Ежемесечно експерт от Дирекция «ЗХОЖ» извършва анализ на данните за извършените профилактичните мероприятия по чл. 118, ал. 1 от ЗВД, както и направените проверки в сферата на хуманно отношение към животните. Анализиранияте данни се обобщават и се предоставят на магнитен носител на директора на дирекция "ЗХОЖ" и на ресорния заместник изпълнителен директор на БАБХ.

При откриване на несъответствия се:

- анализира причината
- уведомява началник отдела "ЗЖ" и директора на съответната ОДБХ, както и директора на Дирекция "ЗХОЖ" при ЦУ на БАБХ.

В зависимост от тежестта на констатираното нарушение се предприемат допълнителни мерки, съгласно действащото законодателство, например:

- разработване и/или ревизиране на съществуващите инструкции, ръководства стратегии и процедури;
- допълнително обучение на Началник отдела "ЗЖ" към ОДБХ;
- проверка на място на работата на Началник отдела "ЗЖ" към ОДБХ;

2. РЕГИОНАЛНО НИВО: Началник отделите "Здравеопазване на животните" към ОДБХ

2.1 На етап планиране - *A priori*:

Веднъж годишно всички официални ветеринарни лекари разработват планове за профилактичните мероприятия по чл. 118, ал. 1 от ЗВД, както и за планиране на проверките в сферата на хуманно отношение към животните за следващата календарна година на територията на съответната община.

Плановите за проверки следва да са разработени на база регистър в база данни във ВетИС, програмите за надзор на заболяванията и на анализ на риска.

Общинските планове се изпращат на хартиен и магнитен носител на Началник отделите "ЗЖ" към ОДБХ, където се обобщават, анализират и съгласуват.

Съгласуваните планове се предоставят за одобрение до дирекция "ЗХОЖ" при ЦУ на БАБХ.

При откриване на несъответствия се:

- анализира причината;
- уведомява ОВЛ и директора на съответната ОДБХ;

В зависимост от тежестта на констатираното нарушение се предприемат допълнителни мерки, съгласно действащото законодателство, напр.:

- изготвяне на предложение до Дирекция “ЗХОЖ” до ЦУ на БАБХ за разработване и/или ревизиране на съществуващите инструкции, ръководства стратегии и процедури;
- допълнително обучение на ОВЛ;
- проверка на място на работата на ОВЛ;

2.2 В реално време/на етапа на изпълнение (на място):

Началник отделите “Здравеопазване на животните” към ОДБХ следва да извършват периодични проверки на всички официални ветеринарни лекари (ОВЛ), които извършват официален контрол в сферата на здравеопазване и хуманно отношение към животните.

Проверките следва да покриват минимум следните критерии:

1. Дейността на ОВЛ, относно уменията им да използват методите на официален контрол определени в Регламент (ЕО) 882/2004, уменията им да предприемат адекватни действия съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за защита на животните, съответните документи на ЕС в сферата на здравеопазване и хуманно отношение към животните, както и уменията им да водят необходимата документация.
2. Уменията на ОВЛ да използват подходящите техники на контрол.
3. Дейността на ОВЛ и инспекторите, свързана с способността им да констатира несъответствия, относно спазването на действащото законодателство в сферата на здравеопазване и хуманно отношение към животните.
4. Дейността на ОВЛ, свързана с издаването на документи за транспорт на животни и други официални документи.
5. Дейността на ОВЛ свързана с вземането и изпращането на проби за лабораторно изпитване при изпълнение на програмите за надзор на заболяванията, както и при съмнение за възникване на заразни заболявания.
6. Способността на ОВЛ да контролира работата на частно практикуващите ветеринарни лекари (попълване на контролен лист по образец ЗХОЖ 158)

За целта на проверките началник отдел “ЗЖ” избират животновъден обект, транспортно средство, одобрено за продължителни пътувания и теми (обекти) на контрол, в което наблюдават как проверявания официален ветеринарен лекар извършва контрол.

Началник отдел “ЗЖ” извършва проверките минимум 1 път на година. Честотата на контрол задължително се увеличава при установяване на съществени несъответствия при извършения контрол, както и при сигнали и жалби.

Проверките задължително се документират и се попълва чек-лист *Образец ЗЖ-148* утвърден със Заповед 11-30 от 08.03.2011 год. на изпълнителния директор на БАБХ.

За всяка проверка следва да се прави цялостна оценка на дейността на проверявания официален ветеринарен лекар и в заключението трябва да се записват препоръките към официалния ветеринарен лекар, както и препоръки за неговото обучение.

Годишните програми за обучение на официалните ветеринарни лекари се разработват на основание направените препоръки при извършените им проверки. При констатиране на системни и груби нарушения в дейността на официалния ветеринарен лекар, началник отдел “ЗЖ” трябва незабавно да уведоми директора на

съответната ОДБХ за предприемане на съответните мерки, съгласно действащото законодателство.

2.3 Документална проверка и оценка на данни от контрола - *A posteriori*:

Всички ОВЛ представят на хартиен и магнитен носител, ежемесечно в отдел "ЗЖ" към ОДБХ - месечен ветеринарномедицински отчет по *Образец ЗХОЖ- 74* утвърден със Заповед 11-1574 от 14.12.2011 год. на изпълнителния директор на БАБХ.

Ежемесечно началник отдела «ЗЖ» при ОДБХ извършва анализ на данните за извършените профилактичните мероприятия по чл. 118, ал. 1 от ЗВД, както и направените проверки в сферата на хуманно отношение към животните.

Анализираните данни се обобщават и се предоставят на магнитен и хартиен носител в дирекция "ЗХОЖ" при ЦУ на БАБХ.

При откриване на несъответствия се:

- анализира причината;
- уведомява ОВЛ и директора на съответната ОДБХ;

В зависимост от тежестта на констатираното нарушение се предприемат допълнителни мерки, съгласно действащото законодателство, напр.:

- изготвяне на предложение до Дирекция "ЗХОЖ" до ЦУ на БАБХ за разработване и/или ревизиране на съществуващите инструкции, ръководства стратегии и процедури;
- допълнително обучение на ОВЛ;
- проверка на място на работата на ОВЛ;